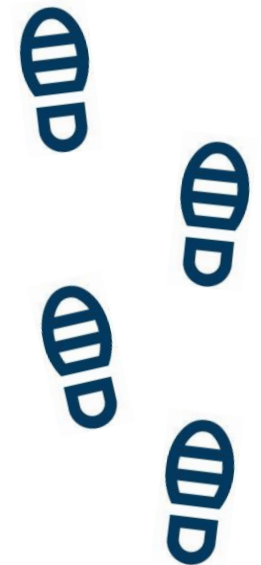

WIE IS ...?

**JOHAN TEHUPEIORY,
ZOON VAN HET GROENE AMBON**

**MOLUKSE VOETSTAPPEN DOOR DE GESCHIEDENIS:
ZESTIEN VERHALEN OVER HISTORISCHE PERSONEN**

1908

Zijn droom was om arts te worden. En geen gewone arts. Oogarts dat leek hem, Johan Everardus (Nannie) Tehupeiory, wel wat. Maar eerst moest hij in Batavia (het huidige Jakarta) deze opleiding afmaken aan de STOVIA, de School Tot Opleiding Van Inlandse Artsen. 'Daarna wil ik naar Nederland om daar de artsenstudie af te maken.'

De laatste tijd had hij het geweldig druk. Het was nu begin april 1900. Over een paar weken moest de nieuwe krant die hij samen met vrienden ging uitbrengen, verschijnen. Een naam hadden ze al: *Soerat Chabar Soldadoe* (De Soldatenkrant). Een Maleistalige krant met artikelen over het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL), over de toestand in de wereld en over historische onderwerpen. Johan Tehupeiory wilde dat de gewone mensen meer gingen lezen. De meeste artikelen had hij zelf geschreven. Hij vond het prachtig om ook journalistiek werk te doen.

Het was acht jaar later, op 27 augustus 1908. Rustig keek Johan Tehupeiry de zaal in. 'Nog even en u kunt beginnen', hoorde hij de voorzitter zeggen. Hij ging een voordracht geven hier in Leiden op het dertigste Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres. Hij, een Ambonees, die in het Nederlands ging vertellen. Pas één jaar was hij in Nederland voor zijn artsenstudie aan de universiteit in Utrecht. Vorig jaar juli waren ze met zijn drieën in Nederland aangekomen: hij, zijn broer Willem Karel en hun zus Leentje Jacomina. Zijn gedachten werden onderbroken toen hij werd aangekondigd. Hij wilde de Nederlanders duidelijk maken dat het voor de inheemse bevolking belangrijk was om op school ook Nederlands te leren. Dat zou de grondslag zijn voor verdere kennis: 'Er blijft nog veel te doen tot meerdere verbreiding der Nederlandsche taal, met daaraan verbonden de verbreiding der beschaving over ons grote eilandenrijk ...' Het applaus overdonderde hem. 'U krijgt uitnodigingen om binnenkort ook in België lezingen te houden', hoorde hij iemand van de organisatie zeggen.

Het was 18 december 1908. Buiten was het ijskoud. Maar binnen had Johan Tehupeiry het behoorlijk warm. En hij niet alleen. Ook zijn broer Willem Karel had de zweetdruppels op zijn gezicht. Het was gezellig en druk op het feest. Twee Ambonese jongemannen die in Nederland hun artsexamen met goed gevolg hadden afgelegd. En dat binnen anderhalf jaar. 'Wat zal moeder trots zijn op haar twee zoons', glimlachte hij. 'Binnenkort ga ik terug en wil ik in Indië een kliniek openen, maar eerst wil ik nog de specialisatie tot oogarts volgen', vertelde hij keer op keer aan de mensen die hem kwamen gelukwensen.

De broers Tehupeiry, dispuutgezelschap
(debatclub) van studentenvereniging NOVA

De broers Tehupeiry op een
studentenfeest in Amsterdam, ca. 1908

'En uw boek, is dat al klaar?' 'Nog niet, maar dat komt eraan', antwoordde hij. Ja, hij werkte ook nog aan een boek waarin hij over Nederland schreef: *Holland en de Hollanders door een Indiër*. Wat was hij trots en vol ambities.

Twee dagen later waren zijn broer Wim en zijn zus Leentje ziek van verdriet. Op 26-jarige leeftijd was Johan Tehupeiory overleden. Een dag eerder was hij gevonden. In coma. De avond ervoor had hij de gaskraan van de verlichting op zijn hotelkamer vergeten uit te draaien. De kamer die vanwege de kou hermetisch was afgesloten. Zijn begrafenis in Utrecht werd druk bezocht. Een politicus typeerde hem tijdens een toespraak als een 'zoon van het groene Ambon'.

VERANTWOORDING

Auteur: Xaf Lasomer

Bron: 'Wie is ...?' serie in Papan Tulis, katern van het Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers in het magazine Marinjo 1998-2000, gebundeld in 2011

Bewerking/vormgeving: Nanneke Wigard, 2024

Meer weten?

Op de website [Vensters op de Molukse Geschiedenis](#) vind je meer informatie over de periode 1450-1950 en meer verhalen van historische personen

Boek *Tussen Ambon en Amsterdam*, Herman Keppy, 2004

Illustraties:

Foto's STOVIA, studentenfeesten, Leentje Tehupeiory: IISG, coll. W.K. Tehupeiory (H. Keppy)

Foto studenten STOVIA: Nationaal Museum van Wereldculturen / Tropenmuseum 60047128 (Wikimedia)